

ČEŠLJAKOVCI, selo sjeverno od Požege podno Papuka. U kapeli Imena Isusova (1782) kupolasti svod je oslikan kasnobaroknim iluzionističkim slikama (rijetkost u Slavoniji).

ČIBAČA, mjesto u Župi dubrovačkoj, sastoji se od Gornje i Donje Čibače. Spominje se 1334. Oba su naselja zbijena tipa i njima dominiraju ljetnikovci vlastelinskih obitelji Pucića, Sorkočevića, Basiljevića, Bondića, Zamanjica, te građanskih Zuzorića i Bizzara. Između dvaju naselja je brdašce Mačela s ranoromaničkom crkvicom Sv. Mateja i grobljem iz XII. st.

LIT.: J. Lučić, *Prošlost dubrovačke Astareje*, Dubrovnik 1970. — V. Kojaković, *Kuća dubrovačke vlastele i pučana u Župi*, Dubrovnik, 1978, 6. — N. Grujić, *Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja*, Zagreb 1991, str. 159, 162. Du. Bé.

ČIČIN-ŠAIN, Andrija, arhitekt (Split, 3. I. 1920). Studirao arhitekturu u Ljubljani (J. Plečnik), diplomirao na Tehničkome fakultetu u Zagrebu 1948. Do 1956. radio kao projektant i asistent na Arhitektonskome fakultetu u Sarajevu (J. Neidhardt). Od 1956. djeluje u Rijeci, gdje od 1969. predaje na Višoj građevinskoj školi i Fakultetu graditeljskih znanosti. Projektira stambene zgrade i školske ustanove (stambene zgrade u Konjicu, 1952; spomen-škola »Borbe« u Drinićima, 1953). Od 1960. uglavnom projektira hotelske objekte (hoteli »Adriatic« u Opatiji, 1963; »Jadran« u Njivicama, 1966; »Libertas«, sa Ž. Vincekom i R. Goldonijem, 1968, i »Palace«, sa Ž. Vincekom, 1969, u Dubrovniku) i turistička naselja gdje vlastiti arhitektonski izraz postiže vrednovanjem baštine kraja u kojemu gradi (turističko naselje »Villas Rubin« u Rovinju, 1969—79).

LIT.: Ž. Čorak, *Stil i karakter suvremenih zahvata u jadranski prostor*, ŽU, 1973, 19—20. — D. Kečkemet, *Uloga tradicije u suvremenoj arhitekturi*, ibid., 1976, 24—25. — I. Maroević, *Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj*, Arhitektura, 1981, 176—177. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985, ibid., 1986, 196—199. Z. Kol.

ČIČIN-ŠAIN, Ćiro, književnik i lik. kritičar (Vodice, 17. IX. 1890 — Split, 4. II. 1960). Polazio Filozofski fakultet u Grazu (1911—13) i Ljubljani (1926—29). Bio je urednik kulturne rubrike dnevnika »Novoga doba« (1928—41) i »Slobodne Dalmacije« (1945—47), potom kustos te direktor Muzeja grada Splita do 1958. Osim pjesama, putopisa i književnih kritika objavljivao je i likovne prikaze, najviše u »Novom dobu« 1920—41. Proučavao arhivsku građu iz splitske prošlosti.

BIBL.: *Po sjevernoj Dalmaciji*, Split 1932; *Pisma Marka Kavanjina, splitskog trgovca iz prve polovine XVII stoljeća*, Starine JAZU, 1959, 49.

LIT.: V. Rismondo, *Književni lik Ćire Čičin-Šaina (u knjizi: Stihovi i proza)*, Split 1959. — D. Kečkemet, *Posmrtno slovo ... Bibliografija ...*, Vijesti MK, 1960, 2. D. Kt.

ČIKOŠ-SESIJA (Csikos-Sessia), Bela, slikar (Osijek, 27. I. 1864 — Zagreb, 11. II. 1931). Napustio je vojni poziv radi studija slikarstva (1887). Na Akademiji u Beču bio je učenik J. Bergera (1887—91), a kod L. Müllera specijalizirao pov. slikarstvo (1891/92). God. 1892. sudjeluje u dekoriranju interijera palače Odjela za bogoštovlje i nastavu u Zagrebu (izradio je pet klasicističkih slika). Potom, po želji I. Kršnjavoga nastavlja specijalizaciju u Münchenu kod W. Lindenschmita (1892/93). U to vrijeme slika kompozicije na teme iz klasične starine (*Judita i Holoferno*, 1892). Studijski boravak u okolici Napulja (1893/94) doba je njegova nadahnutog stvaralaštva koje je urodilo nizom plenerističkih pejzaža (*Kuća u Bosco tre case*, *Vežuv s opservatorijem*). Zaokupljaju ga teme iz kršćanske, egipatske i klasične mitologije (*Pietà*, 1893; *Smrt prvorodenca*, 1893). Slike interpretira kao simbole života i njegovih pojava: ljubavi, vjerovanja, smrti. Po povratku u Zagreb surađuje s V. Bukovcem (1894), potom neko vrijeme provodi u školi C. Marra u Münchenu. Od 1895. do smrti djeluje u Zagrebu.

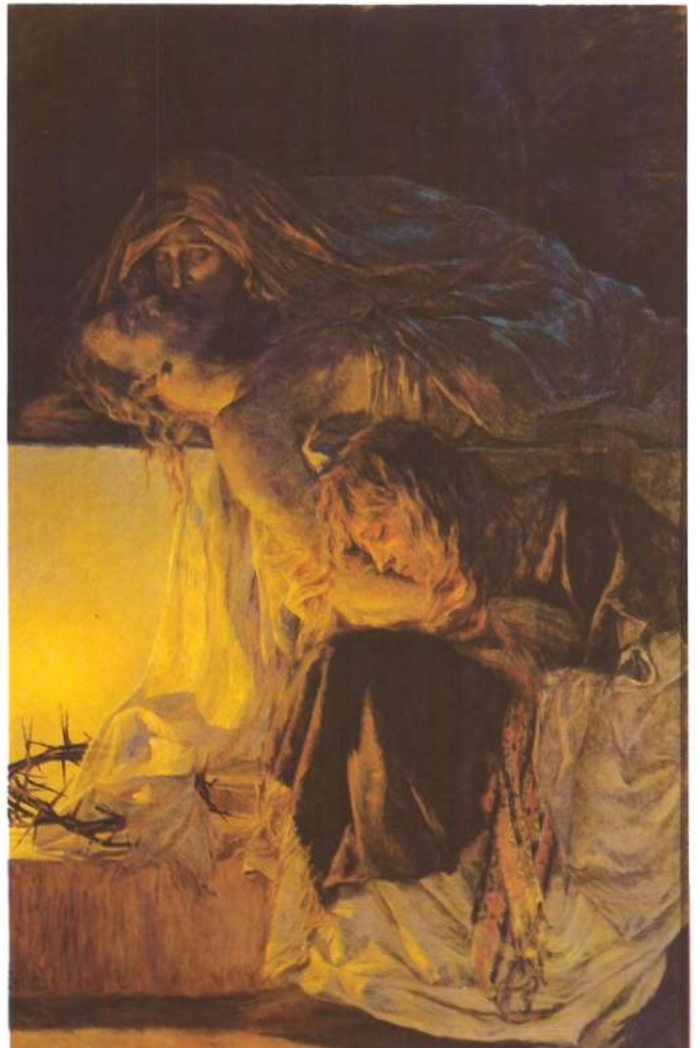
U prvom razdoblju (1895/96) Č. se potvrđuje kao majstor psihološkoga portreta, plenerističkih pejzaža, pov. prikaza i prizora iz književnosti. Drugo je razdoblje u znaku izvođenja velikih narudžbi za Zemaljsku vladu: Č. slika ciklus motiva starih hrv. gradina za milenijsku izložbu u Budimpešti (1896), kompozicije na teme iz Homerove *Odiseje* (*Penelopa*, 1895; *Kirka*, 1896) i ciklus kompozicija za prostorije Odjela za bogoštovlje i nastavu (*Odisej ubija prosce*, *Antonije nad lešinom Cezarovom*, *Dante pred čistilištem*, *Walpurgina noć*, 1898). Teme iz Homera, Shakespearea, Dantea i Goethea koncipirane su simbolistički, kao likovni izraz određene ideje. Stilski se razlikuju i pokazuju razvoj od tonskih rješenja do kolorizma i uvođenja poentilističke tehnike. Svoj specifični divizionizam Č. razrađuje na slikama *Atena i Psiha* (1898) i *Justi i Pauli* (1899). Potresno je simbolističko djelo toga razdoblja luministički oblikovana *Pietà* (1897), dok ciklus *Innocentia* (1899—1900) označava usvajanje secesijske stilis-



A. ČIČIN-ŠAIN, turističko naselje »Villas Rubin« u Rovinju

tike u kojoj prevladava stilizirana linija. U okviru prve hrv. secesije (poslije 1897) Č. preuzima ulogu intelektualnoga vođe naraštaja mladih slikara. Premda napadan od suvremenika kao »secesionist«, u posljednjem je desetljeću XIX. st. izraziti simbolist, obnovitelj lik. izraza. God. 1902. s R. Auerom odlazi u SAD. Poslije povratka u Zagreb s M. Cl. Crnčićem otvara priv. slikarsku školu (1903). U pedagoškom radu primjenjuje metode akademskoga realizma, što je i u njegovu osobnom stvaralaštvu dovelo do priklanjanja tradicionalnim zahtjevima slikarskoga oblikovanja. Pluralizam stilskoga izraza i često repliciranje motiva karakteristični su za njegov rad poslije povratka iz SAD. U ciklusu *Apokalipsa* (1902—20) nastavlja secesijsku stilistiku i stvara izražajne kompozicije u crtežu i akvarelu. Iz ciklusa

B. ČIKOŠ-SESIJA, *Pietà* (1897). Zagreb, Moderna galerija



B. ČIKOŠ-SESIJA, *Trijumf nevinosti* iz ciklusa *Innocentia*

Innocentia proizlaze prikazi erotskih motiva u akademskoj i realističkoj maniri. Opsesija mu je motiv *Salome*, repliciran u 18 varijanti (1902–18), a česti su prikazi ženskoga akta pod nazivima *Viviana* (1904), *Bakantica* (1903–24), *Sappho* (1904–08), *Ta-bu-bu* (1910/11), *Ostavljena* (1901–13), *Iz kupatila* (1915), *Svećenica* (1918), *Umjetnost i priroda* (1921–23) i *Sinovi božji* (1921). Sljedeću skupinu čine portreti, rađeni po fotografskom predlošku, s većom dokumentarnom negoli umjetničkom vrijednošću. U težnji za što vjernijom obradom motiva, Č. u tomu razdoblju i pejzaže slika prema fotografijama. Najčešće su to panoramski prikazi iz okoline Ozlja (1901–30). Njegove izložbe priređene su u Zagrebu (1925, 1964) i Rijeci (1952). Posebno je važna Čikoševa uloga u izobrazbi novih naraštaja slikara, koje je kao profesor podizao od 1907. do smrti na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt odn. (od 1921) Akademiji u Zagrebu.

LIT.: V. Lunaček, Bela Čikoš-Sesia, Zagreb 1920. — Lj. Babić, Umjetnost kod Hrvata, Zagreb 1943, str. 142–149. — M. Peić, Bela Csikos, u knjizi: Hrvatski umjetnici, Zagreb 1968. — Z. Rus, Slike Bele Čikoša Sesije, Kolo, 1969, 8–9. — Ž. Čorak, Bela Čikoš-Sesia,

u knjizi: Kaleidoskop, Zagreb 1970. — V. Zlamalik, Nagovještaj bijega iz realnog u idealno u opusu Bele Čikoša, Bulletin JAZU, 1979, 2. — Isti, Bela Čikoš Sesija začetnik simbolima u Hrvatskoj, Zagreb 1984. V. Zk.

ČIKOŠ-SESIJA (Csikos-Sessia), Julije, kipar i slikar (Zagreb, 16. I. 1898. — 2. III. 1978.). Sin B. Čikoša-Sesije. Studirao kiparstvo na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu 1915–19 (R. Valdec). Studij nastavio 1920. u Pragu (B. Kafka) i 1922. u Münchenu (B. Schmidt). U očevu ateljeu učio slikarstvo od 1917–23. Otada do 1951. nastavnik na srednjim školama u Zagrebu i Rijeci. Radio portrete, aktove i monumentalnu plastiku. Slikao folklorne motive. Prvi put izlagao 1920. s udruženjem »Lada« u Zagrebu. Samostalnu izložbu priredio 1934. u Križevcima. Sudjelovao na izložbama riječke podružnice ULUH-a 1952–65. Bio doživotni kustos Spomen-zbirke B. Čikoša-Sesije u Zagrebu. V. T. K.

ČIOČIĆ (Čučić), Frano, kipar i drvorezbar (Blato na Korčuli, XVI/XVII. st.). Djeluje u srednjoj Dalmaciji kao graditelj oltara i rezbar crkv. namještaja. Za kapelu Sv. Roka u korčulanskoj katedrali 1577. izrađuje svoj najvrniji rad, bogat arhit. oltar s likovima Sv. Roka, Sv. Kuzme i Damjana, Bl. Dj. Marije i Boga Stvoritelja. Sljedeće godine radi oltar Sv. Jerolima za novu župnu crkvu u Pučišćima na Braču, slobodnije komponiran s realistički oblikovanim likom sveca, te veliko drveno raspelo za bočni oltar. God. 1579. naručen je od njega gl. oltar za župnu crkvu u Omišu, od kojega su ostali samo kipovi Bl. Dj. Marije, Sv. Mihovila i Sv. Petra. Za franjevačku crkvu Sv. Marije od Milosti u Hvaru izrađuje Č. procesijsko raspelo, te 1583. korska sjedala, zajedno sa Zadraničinom Antunom Spijom. Čiočiću se također pripisuje manji oltar iz crkve Sv. Silvestra na Biševu, a posljednje poznato djelo mu je kip Sv. Roka iz 1621. iz istoimene crkve u Lastovu. Najvrnija djela korčulanski drvorezbar ostvaruje 70-ih godina XVI. st. u monumentalnoj oltarskoj skulpturi, sjedinjujući gotičku dekorativnost s renesansnom modelacijom.

LIT.: C. Fisković, Korčulanska katedrala, Zagreb 1938. — Isti, I. Macanović i njegov krug, Prilozi — Dalmacija, 1955. — Isti, Lastovski spomenici, Split 1966. — V. Kovačić, Kiparski opus drvorezbara Franje Čučića, Prilozi — Dalmacija, 1993. V. K.

ČIOVO, otok spojen s Trogirom pokretnim mostom. Romanski naziv otoka (*Bua, Boa, Bavo, Bubus*) vjerojatno je ilir. podrijetla. Slav. naziv Čiovo dovodi se u vezu s hipotetičnim nazivom I rta otoka *Caput Jovis*. Gradine i gomile svjedoče o naseljenosti otoka već u prapovijesti. Zabilježeni su i nalazi iz ant. doba. U sr. vijeku na Čiovu postoji niz sela, pustinjačkih stanova i leprozorija. Kod Slatine, u uvali Supetar otkriveni su tragovi predromaničke crkve Sv. Petra. U Žednom je očuvana srednjovj. crkva Sv. Mavra. Predromaničkoj epohi pripada crkva Gospe pokraj mora nasuprot Trogiru; iz istog je razdoblja škropionica u crkvi Sv. Karla u Okrug, na kojoj je natpis koji spominje župana. Upadom Turaka, od XV. st. povećava se stanovništvo Čiova doseljavanjem izbjeglica s kopna. U istom stoljeću na Čiovo se proteglo i trogirsko predgrađe.

Dominikanski samostan Sv. Križa građe u XV. st. majstori Ivan Drakanović i Nikola Mladinov. U samostanu je očuvan polikromni svod blagovaonice, a nalaze se i druge umjetnine, među kojima slike Matije Pončuna. U franjevačkom samostanu Sv. Antuna čuvaju se slika Palme Mlađeg i skulptura Sv. Magdalene Ivana Duknovića. Uz morsku obalu je crkva Sv. Jere (zadužbina obitelji I. Lucića). U čiovskim crkvama nalazio

B. ČIKOŠ-SESIJA, *Justi i Pauli*, Zagreb, priv. vlasništvo